

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Тимчасова інструкція з процесу аналізу проведених дій заходів підготовки : ВП 7(3)-00(01).01. Груд. 2019.
2. Якименко С., Гикало Ю. Удосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців у контексті трансформації системи військової освіти. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. 2023. № 2 (5). С. 60–63.
3. Morrison J. E., Meliza L. L. Foundations of the After Action Review Process. Alexandria, VA : United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences, 1999. 71 p.
4. Kolb D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1984. 256 p.
5. Gibbs G. Learning by Doing: A Guide to Teaching and Learning Methods. Oxford : Further Education Unit, 1988. 164 p.
6. Richards J. C., Rodgers T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. 3rd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2014. 421 p.

БОРИСОВ НАЗАР МИХАЙЛОВИЧ,

курсант факультету ЗДБ, 214 навчальної групи,
Київського інституту Національної гвардії
України

ПОСМІТНА ВІКТОРІЯ ВІТАЛІЙВНА,

кандидат філологічних наук, доцент, професор
кафедри філології та військового перекладу,
Київський інститут Національної гвардії України

**ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

Сучасний етап розвитку української держави характеризується складними безпековими викликами, спричиненими повномасштабною воєнною агресією. Війна стала фактором глибоких трансформацій не лише у багатьох сферах. Руйнування інфраструктури, вимушене переміщення населення, порушення соціальних зв'язків актуалізували необхідність пошуку нових підходів до забезпечення стабільності в суспільстві.

У цих умовах сектор безпеки та оборони України виконує значно ширший спектр функцій, ніж це передбачалось у мирний час. Окрім безпосереднього захисту держави від збройної агресії, силовики забезпечують правопорядок, організацію гуманітарної допомоги, взаємодію з населенням і координацію діяльності різних суб'єктів у кризових умовах. Це зумовлює необхідність ефективної комунікації між представниками сил безпеки та цивільним населенням, що стає важливим чинником національної безпеки.

Одним із ключових інструментів такої взаємодії є цивільно-військове співробітництво, що розглядається як система заходів, спрямованих на налагодження взаємодії між військовими формуваннями, правоохоронними органами, органами державної влади та громадянським суспільством [1; 2; 3]. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю підвищення ефективності такої взаємодії в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Метою дослідження є визначення ролі цивільно-військового співробітництва в забезпеченні ефективної діяльності сектору безпеки та оборони в сучасних умовах.

Цивільно-військове співробітництво – багаторівнева система, що охоплює інформаційний, організаційний, соціальний та гуманітарний компоненти. Його сутність – у встановленні ефективного діалогу між державою та суспільством, що дозволяє забезпечити стабільність, безпеку та довіру у кризових умовах. Особливість цієї системи – її гнучкість і здатність адаптуватися до умов.

Особливу роль у реалізації цивільно-військового співробітництва відіграють спеціалізовані підрозділи, які комунікують із населенням, аналізують соціальну ситуацію, координують взаємодію між різними суб'єктами. Як зазначає О. О. Ноздрачов, ці підрозділи є своєрідним комунікативним мостом між державою і громадянським суспільством [4, с. 65].

Значення цивільно-військового співробітництва особливо зростає в умовах деокупації територій, коли важливо не лише відновити інфраструктуру, а й повернути довіру населення до держави. Це потребує комплексного підходу, що передбачає інформаційну роботу, гуманітарну допомогу та активну взаємодію з місцевими громадами.

Важливим є також те, що цивільно-військове співробітництво сприяє зниженню рівня соціальної напруги. У кризових умовах населення перебуває у стані стресу, невизначеності, що може призводити до конфліктів. Налагоджена комунікація дозволяє своєчасно виявляти проблеми й запобігти їх загостренню.

В умовах гібридної війни особливого значення набуває інформаційний компонент цивільно-військового співробітництва. Інформаційні операції можуть суттєво впливати на громадську думку та підривати довіру до держави. Саме тому важливо забезпечити ефективну комунікацію з населенням, спираючись на принципи відкритості, достовірності, оперативності.

На окрему увагу заслуговує проблема підготовки фахівців у сфері цивільно-військового співробітництва. Сучасні виклики вимагають від них не лише професійних знань, а й високого рівня комунікативних і психологічних умінь. Як зазначають дослідники, удосконалення системи підготовки таких фахівців є одним із ключових напрямів розвитку сектору безпеки [6].

Важливим напрямом розвитку цивільно-військового співробітництва є впровадження сучасних переговорних технологій. Традиційні підходи, засновані на директивному управлінні, сьогодні втрачають ефективність, поступаючись місцем методам, орієнтованим на діалог і співпрацю.

У цьому контексті доцільно звернути увагу на Гарвардський метод переговорів, який широко застосовується у світовій практиці [7]. Його основні принципи передбачають відокремлення особистісних факторів від проблеми, орієнтацію на інтереси сторін, пошук взаємовигідних рішень і використання об'єктивних критеріїв. Застосування цього методу у сфері цивільно-військового співробітництва підвищує ефективність комунікації та мінімізує конфлікти.

Практичне значення переговорних стратегій особливо виявляється у процесі організації гуманітарної допомоги. У таких умовах необхідно враховувати інтереси різних сторін, забезпечуючи баланс між безпековими вимогами та потребами населення. Представники сектору безпеки виконують посередницьку функцію, сприяючи досягненню компромісу.

Відповідно до Доктрини цивільно-військового співробітництва ЗСУ, сили безпеки мають виступати як інструмент діалогу між державою та суспільством [1, с. 12–14]. Це передбачає формування нової моделі взаємодії, що базується на принципах партнерства, взаємоповаги, довіри. Не менш важливим є питання інтеграції міжнародного досвіду у сфері цивільно-військового співробітництва. Практика країн НАТО свідчить про ефективність комплексного підходу, який поєднує військові, гуманітарні та інформаційні заходи.

Необхідним є і розвиток взаємодії з волонтерськими та міжнародними організаціями. Координація дій між різними суб'єктами дозволяє уникнути дублювання функцій і забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Отже, цивільно-військове співробітництво є невід'ємним складником сучасної системи національної безпеки України. Воно забезпечує ефективну взаємодію між державою та суспільством, сприяє стабілізації ситуації в кризових умовах і створює передумови для відновлення постконфліктних територій. Подальший його розвиток передбачає вдосконалення нормативно-правової бази, впровадження сучасних комунікативних технологій, підвищення рівня професійної підготовки фахівців. Комплексний підхід сприятиме ефективному функціонуванню сектору безпеки та оборони в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Доктрина «Цивільно-військове співробітництво»: затверджена наказом Головнокомандувача ЗСУ від 04.10.2025 № 5138/НВГШ. Київ: ГШ ЗСУ, 2025. 54 с.
2. Методичний посібник для військ (сил) з питань цивільно-військового співробітництва / за ред. О. Ноздрачова. Київ: УЦВС, 2019. С. 47–54.
3. Настюк В. Я., Коропатнік І. М., Карелін В. В. Правовий режим цивільно-військового співробітництва як ефективний засіб забезпечення ООС в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 183–189.
4. Ноздрачов О. О. Особливості діяльності груп ЦВС ЗСУ. *Актуальні проблеми взаємодії громадянського суспільства і Збройних Сил України*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (29 вересня 2015 р.). Старобільськ, 2015. С. 64–66.
5. Ушаков І. В. Механізми реалізації цивільно-військового співробітництва у секторі безпеки і оборони України: дис. ... д-ра філософії. Київ, 2023. 187 с.